

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет

Всеукраїнська громадська організація
«Асоціація цивілістів України»

**ДЕВ'ЯТИ ЮРИДИЧНІ ДИСПУТИ
З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
ПРИВАТНОГО ПРАВА,
присвячені пам'яті
*Є. В. Васьковського***

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

м. Одеса, 17 травня 2019 р.

несовершеннолетнего сына для летнего отдыха за пределы территории Российской Федерации. Данный отказ суд счел необоснованным и противоречащими интересам ребенка, который, в соответствии с представленными в деле доказательствами, по состоянию здоровья нуждается в летнем отдыхе на морском побережье. В силу чего суд разрешил несовершеннолетнему ребенку выезды за пределы территории Российской Федерации в сопровождении своей матери с целью отдыха и лечения.

Таким образом, нормами действующего законодательства на настоящий момент предусмотрены механизмы защиты как личных неимущественных прав несовершеннолетних детей, так и родительских прав с целью недопущения незаконного вывоза детей за пределы государства.

Л. В. Сіщук

кандидат юридичних наук, в. о. завідувача
Лабораторії проблем корпоративного права
Науково-дослідного інституту приватного
права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України

ФОРМИ УЧАСТІ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

З прийняттям Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» (далі — Закон) у законодавчий механізм правового регулювання запроваджено нові підходи та методи врегулювання корпоративних відносин у сфері діяльності товариств з обмеженою відповідальністю. Метою внесення таких змін послугувала потреба у забезпеченні тою внесення таких змін послугувала потреба у забезпеченні гнучкої та прозорі системи корпоративного управління, що має налагодити взаємодію учасників та органів управління, дотримуючись міжнародних та національних принципів корпора-

вного управління для рівного та справедливого ставлення до всіх учасників товариства.

Не є виключенням питання про правила і форми проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю, на яких, з одного боку, повною мірою має бути забезпечено реалізацію права на участь учасника в управлінні товариством та, з іншого боку, створено умови для ефективного прийняття рішень загальними зборами учасників як вищого органу управління товариством.

Згідно з ч. 2 ст. 29 Закону кожен учасник товариства має право бути присутнім на загальних зборах учасників, брати участь в обговоренні питань порядку денного і голосувати з питань порядку денного загальних зборів учасників [2]. Відповідно до зазначених положень в Законі передбачено три форми участі у проведенні загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю та прийнятті ними рішень, а саме: очна, очно-заочна, заочна.

Відповідно до очної форми участі у загальних зборах учасників, що є класичною формою їх проведення, загальні збори учасників проводяться в порядку, встановленому Законом та статутом товариства; учасники товариства беруть участь у загальних зборах учасників особисто або через своїх представників; загальні збори учасників передбачають *спільну присутність учасників товариства в одному місці для обговорення питань порядку денного* (ч. ч. 1–3 ст. 33 Закону) [2]. При цьому новелою Закону щодо проведення загальних зборів учасників товариства є відмова законодавця від кворуму, за наявності якого загальні збори можна було б вважати правочинними. Натомість у ст. 34 Закону визначено правило про можливість голосування учасників з питань порядку денного одностайно, кваліфікованою або простою більшістю голосів, що ставиться в залежність від переліку питань, з яких Законом або статутом передбачена та чи інша вимога до визначення результатів голосування.

За загальним правилом, рішення загальних зборів учасників приймаються відкритим голосуванням, якщо інше не передбачено статутом товариства (ч. 1 ст. 33 Закону) [2]. При цьо-

му рішення загальних зборів учасників з питань затвердження грошової оцінки негрошового вкладу учасника, перерозподілу часток між учасниками товариства у випадках, передбачених Законом, створення інших органів товариства, визначення порядку їх діяльності, прийняття рішення про придбання товариством частки (частини частки) учасника приймаються одностайно всіма учасниками товариства, які мають право голосу з відповідних питань (ч. 3 ст. 34 Закону) [2].

Щодо питань внесення змін до статуту товариства, прийняття рішення про здійснення діяльності товариством на підставі модельного статуту, зміни розміру статутного капіталу товариства, прийняття рішень про виділ, злиття, поділ, приєднання, ліквідацію та перетворення товариства, обрання комісії з припинення (ліквідаційної комісії), затвердження порядку припинення товариства, порядку розподілу між учасниками товариства у разі його ліквідації майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, затвердження ліквідаційного балансу товариства, то такі рішення приймаються трьома чвертями голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу з відповідних питань (ч. 2 ст. 34 Закону) [2]. Рішення загальних зборів учасників з усіх інших питань приймаються більшістю голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу з відповідних питань.

Втім у правозастосовній практиці з цього приводу зазначається, що хоча Закон тепер не оперує поняттям «кворум», можливість блокування прийняття рішень загальними зборами учасників залишилась. Для прикладу, щодо рішення загальних зборів учасників, що приймаються більшістю голосів усіх учасників товариства, то учасник товариства, котрий має 50 відсотків, як і раніше, може заблокувати прийняття будь-якого рішення загальних зборів. Більше того, з певних питань ухвалення рішення може бути заблоковане учасником, який має більше 25 % голосів. А у разі, коли потрібна одностайність, то взагалі будь-яким учасником [1]. Крім того, формулювання про те, що «в голосуванні можуть брати участь всі учасники товариства, які мають право голосу з відповідних питань», зумовлює необхідність в кожному конкретному випадку визна-

чатися при прийнятті рішення щодо того чи іншого питання щодо того, чи особа має право голосу чи позбавлена його на підставі положень Закону або статуту, що також може створити можливість для зловживань у цій сфері учасником чи товариством.

Очно-заочна форма участі у проведенні загальних зборів учасників може передбачати спільну присутність учасників товариства в одному місці для обговорення питань порядку денного або може проводитися у режимі відеоконференції, що дозволяє бачити та чути всіх учасників загальних зборів учасників одночасно (ч. 3 ст. 33 Закону) [2]. Р. Б. Сабодаш з цього приводу зазначає, що зазначені положення Закону не можна застосовувати без врахування змісту інших нормативно-правових актів України, які, зокрема, встановлюють вимоги електронної ідентифікації та автентифікації юридичних і фізичних осіб, що здійснюються через схеми електронної ідентифікації особи. Так, відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» ідентифікація особи — процедура використання ідентифікаційних даних особи з документів, створених на матеріальних носіях, та/або електронних даних, в результаті виконання якої забезпечується однозначне встановлення фізичної, юридичної особи або представника юридичної особи, а автентифікація — електронна процедура, яка дає змогу підтвердити електронну ідентифікацію фізичної, юридичної особи, інформаційної або інформаційно-телекомунікаційної системи та/або походження та цілісність електронних даних. При цьому у ст. 15 Закону України «Про електронні довірчі послуги» відзначається, що схема електронної ідентифікації повинна встановлювати високий, середній або низький рівні довіри до засобів електронної ідентифікації, що використовуються в них [3, с. 134]. Враховуючи викладене, на думку вченого, для забезпечення участі учасника в роботі загальних зборів необхідним є використання засобів ідентифікації, що забезпечують принаймні середній або високий рівень довіри до таких засобів [3, с. 136].

Варто погодитися з таким міркуванням, адже відеоконференція в тому вигляді, як вона прописана у законі, відкриває

не тільки позитивні можливості, а й негативні. Якщо раніше учасник, за відсутності якого були незаконно проведені загальні збори, міг легко добитися скасування їх рішень, довівши своє алібі (перебування в іншому місці), то тепер це не так просто. Його участь у зборах може бути оформлена в якості участі за допомогою відеоконференцв'язку. Порядок здійснення останнього та порядок його фіксації нічим не регламентовано. Тому і спростувати такі відомості про участь у загальних зборах у такий спосіб набагато складніше [1].

Заочна форма не передбачає персональної участі учасників для обговорення питань порядку денного загальних зборів, а тільки прийняття рішень з питань порядку денного шляхом заочного голосування або методом опитування.

Згідно зі ст. 35 Закону визначено, що учасник товариства може взяти участь у загальних зборах учасників шляхом надання свого волевиявлення щодо голосування з питань порядку денного у письмовій формі (заочне голосування) [2]. З наведеного положення Закону випливає, що учасник товариства під час скликання та проведення загальних зборів товариства може не брати участі в обговоренні питань порядку денного на засіданні загальних зборів особисто чи через відеоконференцію, а надіслати результати свого голосування окремим документом товариству, але не пізніше строку, необхідного для проведення загальних зборів учасників товариства та складення протоколу за результатами їх проведення.

Водночас в Законі передбачено й можливість прийняття рішення загальних зборів шляхом опитування, що передбачає виключно заочну участь у проведенні загальних зборів. Ініціатор опитування надсилає всім учасникам товариства відповідний запит з проектом рішення із запропонованого питання (питань). У такому запиті зазначаються адреса, на яку учасники товариства мають надіслати свою відповідь та прийняті рішення, і строк, протягом якого вони мають це зробити (ч. 5 ст. 36 Закону) [2]. О. В. Бринцев з даного приводу зазначає, що заочне голосування та опитування — це засоби, котрі дозволяють загальним зборам учасників ухвалити певне рішення за фізичної відсутності учасників. Але це лише можливість, а не

обов'язок. Добросовісний учасник нею може скористатися. Недобросовісного, заінтересованого у блокуванні рішення, ніхто не примусить [1].

Таким чином, можна зазначити, що законодавчі новели щодо порядку проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю та прийняття ними рішень хоча й передбачають можливість застосування ефективних механізмів, але потребують більш детального аналізу та доопрацювання в процесі виникнення практичних потреб в їх удосконаленні та визначенні відповідних напрацювань у Законі та статуті товариства з обмеженою відповідальністю.

Література

1. Бринцев О. В. Вирішення корпоративних спорів згідно з новим Законом «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2018. № 4. URL: <https://hr.arbitr.gov.ua/sud5023/pres-centr/publications/606592>
2. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>
3. Сабодаш Р. Б. Проведення загальних зборів учасників ТОВ в режимі відеоконференції: проблеми ідентифікації учасників. *Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели законодавства: збірник наукових праць за матеріалами XVI Міжнародної науково-практичної конференції / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2018. С. 133–137.*